

‘BOUW EEN CONCERTGEBOUW VOOR DE ZORG!’

Een interview met Thomas Rau over zorgvastgoed. Dat is iets waar een journalist zich op voorhand op kan verheugen. Architect Rau is immers bevlogen als geen ander, steekt zijn mening niet onder stoelen of banken én geldt als een autoriteit op het vlak van onder meer hergebruik, circulaire economie en duurzaamheid. Het gesprek kreeg echter een bijzondere wending: “Je moet geen ziekenhuizen bouwen, maar gezondheidshuizen.”

Tekst **Ton de Kort** Fotografie **Fotoburo Dijkstra**

Hoe kijkt u tegen zorggebouwen aan?

“Dat hangt ervan af hoe serieus je ‘zorg’ neemt. In principe heeft ieder gebouw met zorg te maken. Alle gebouwen faciliteren de relatie tussen de mensheid en de aarde. Gezonde relaties gaan over wederzijdse balans, wederkerigheid en respect. Alles wat op algemeen vastgoed te projecteren is, kun je ook op het klassieke zorgvastgoed projecteren. Kijk: ons zijn is tijdelijk. Alles is tijdelijk. Niets is permanent. De zorg wordt heel sterk geconfronteerd met die tijdelijkheid. Dat zie je aan inzichten, die constant veranderen. Over de wetenschap, over de mens, over hoe je met budgetten omgaat.”

Moet de zorg zich daar druk over maken?

“Die tijdelijkheid staat in de zorg nog veel hoger op de agenda dan in het kantoorvastgoed. Het legt de lat nog hoger qua flexibiliteit. Zorgvastgoed is installatietechnisch intensief vastgoed. Je hebt immers te maken met een negatieve boekwaarde. Wie wil er nou een ziekenhuis kopen? Vraag je af voor welke functies je zorgvastgoed nodig hebt en hoeveel zorg je in bestaand vastgoed kunt faciliteren.”

Dat klinkt alsof u geen hoge pet op heeft van de Nederlandse zorginstellingen?

“De meeste zorginstellingen zijn te groot. Ze

verzorgen de verdienmodellen. We moeten de rollen omdraaien. Je moet geen ziekenhuis maken maar een gezondheidshuis. Kijk naar Japan. Daar krijgt een huisarts betaald op basis van het aantal gezonde mensen, niet op basis van het aantal zieken. Zorgvastgoed is in Nederland heel erg traditioneel. In mijn ogen faciliteert de huidige zorg met name het gebrek aan kennis van het holistische karakter van het zijn. Dat is misschien moeilijk te begrijpen.”

Laat ik het dan anders vragen: wat vindt u een mooi zorggebouw?

Na een lange stilte: “Het Concertgebouw. Dat voorziet mensen in optima forma in hun behoefte aan muzikale kunst. Ze moeten eigenlijk een Concertgebouw maken voor de zorg! Kijk eens hoe mensen in het Concertgebouw naar binnen gaan, en hoe ze er weer naar buiten komen. Het geheim van de akoestiek in het Concertgebouw is nog steeds een geheim. De mens moet altijd als mens worden gefaciliteerd en niet als klant. In de zorg gebeuren goede dingen, maar in grote lijnen wordt de zorg ingezet voor de businessmodellen van bijvoorbeeld farmacie en verzekeraars.”

Is het de moeite waard om duurzame zorggebouwen te maken?

+++

"Ik denk het niet. Daar ga je alles optimaliseren, de fouten alleen nog maar effectiever faciliteren. Je moet geen duurzaam zorggebouw maken, maar een huis voor positieve gezondheid, waar je naartoe gaat als je uit balans bent en weer in balans kunt komen. Alles verandert zo snel. De zorg moet geen verdienmodel zijn, niet winstgevend zijn. Duurzame ziekenhuizen? Nee, ik zie ze niet komen."

Dat zullen al die moderne zorgorganisaties niet prettig vinden om te lezen.

"Mijn filosofie bij een ziekenhuisgebouw is: hoe ouder, hoe beter. Ziekenhuizen uit de jaren twintig, dertig zijn prachtige gebouwen. Daar zie je nog kwaliteit. Hoe nieuwer het gebouw, hoe eendimensionaler het antwoord op de behoefte. Wij zijn geen machines. We zijn spirituele wezens, op een menselijke reis. We zijn buitengewoon gevoelig voor alles, ook voor hoe de ruimte eruitziet. Je moet de impact van de gebouwde omgeving op de mens zeker niet onderschatten. Maar dan word ik nog liever in een soort neutrale machine behandeld, dan in een formeel, geforceerd gebouw."

Het zélf ontwerpen van een ziekenhuis staat dus niet hoog op uw lijstje?

"Op mijn lijstje zou een gezondheidshuis staan. Dat zou heel klein moeten zijn. Kijk: het hart van een ziekenhuis is de operatiekamer. Hoe verder je daarvan weggaat, hoe algemener de voorzieningen worden. Een ziekenhuis van 70.000 vierkante meter is onbeheersbaar. Dat is volledig inefficiënt. In een gezondheidshuis wordt niet gevraagd wát je hebt, maar waarom je het hebt. Een voorbeeld: ik kreeg op mijn vijftigste waterpokken. Toen ik daarmee bij de arts kwam, zei die: je doet al te lang waar je geen zin in hebt. Ik ben naar huis gegaan, heb een lang essay geschreven en vervolgens Turntoo opgericht. Ziekte maakt ons erop attent dat we uit balans zijn."

Hoe dichtbij zijn die gezondheidshuizen?

"We proberen van al onze gebouwen gezondheidshuizen te maken. Mensen moeten zich daar prettig voelen, op een goede manier bediend worden. Wij werken alleen langs de as van de vragen. Het huidige zorgvastgoed centraliseert ziekte, de behandeling van ziekte. Ik denk dat we dat juist moeten decentraliseren. Het moet veel kleiner, knusser, flexibeler, prettiger en goedkoper. Maar dan gaan een hoop verdienmodellen niet meer op."

Is dat het begin van een tegenbeweging?

"Die tegenbeweging komt automatisch. Dan

CV THOMAS RAU

Geboren: 31 juli 1960 in Gummersbach (Duitsland).
Opleiding: Kinderverzorging, daarna architectuur aan de RWTH Aachen en aan de Hogeschool voor Kunsten in Bonn, dans en architectuur voor de gebouwde omgeving.
Huidige functie: CEO bij RAU Architecten en CEO bij Turntoo.

wordt het allemaal weer kleiner. Wij laten ons voeden door steeds weer nieuwe inzichten. Nog geen vijftig jaar geleden kon het zomaar zijn dat je van je dokter het advies kreeg 'pak een sigaretje, daar word je rustig van'. Het is zaak om binnen de zorg die inzichten te faciliteren. Mensen in balans houden is vele malen goedkoper dan mensen die uit balans zijn weer gezond te krijgen. Je kunt beter zorgen dat niemand gaat roken, dan dat iemand longkanker krijgt en door de hele molen moet. Je ziet dat macht en verantwoordelijkheid maximaal uit elkaar zijn gehaald. In de nieuwe wereld moeten we die juist weer bij elkaar zien te brengen."

Onderschat de zorgsector dit?

"Dat kunnen ze beter niet doen. Als die gezondheidshuizen er komen, heb ik ineens te maken met totale overcapaciteit. En dan kan het op een heleboel plaatsen zomaar over en sluiten zijn. Kijk naar de Free Record Shop. Dat was ooit de grootste, maar na de opkomst van Spotify en dergelijke diensten is deze partij helemaal verdwenen. De huidige zorg is een industrietak. Dan moet je constant voeding hebben. Het middel wordt daardoor het doel, in plaats van dat er over het doel nagedacht gaat worden."

Schets het ideale gezondheidshuis eens.

"Dat moet allerlei facetten aanbieden. Want iedereen is anders uit balans. Het zal daarom maximaal in moeten spelen op verschillende toestanden van onbalans, die door de gebouwde omgeving weer in balans kunnen komen. Dan moet je dus denken aan termen als licht, kleurrijk, aaibaar, warm. Het ideale gezondheidshuis moet uiterlijk inspelen op de twaalf zintuigen van de mens. Maar hét gezondheidshuis zie ik er in dit systeem niet komen. Als je geen waarde toekent aan wat er is, heb je ook geen waardecreatie."

Zijn de zorggebouwen dan reddeloos verloren?

"Welnee. Alles kan daaruit worden meegenomen. Ieder zorggebouw is een mijn. Je moet opschrijven wat er allemaal in zit, de waarde kapitaliseren. Daarom lanceren wij nu ook de Madaster Foundation. Dat is een kadaster voor materialen, voor de verborgen waarden in vastgoed. Daarmee kun je in kaart brengen wat je hebt. Dat wordt een publiek platform. We starten daarmee op 17 februari 2017: 17-02-2017. Het gaat om de omkering. Er is hoop. Het kan vanaf morgen allemaal anders. We worden écht een keertje wakker." +